

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet

Vår dato:
29.08.2025

Deres dato:

Vår referanse:
25/8395

Deres referanse:

Høringsvar- utkast til forskrift om Klagenemnda for elektronisk kommunikasjon

Innledning

Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll (KK-utvalget) viser til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets høringsbrev 1. juli 2025 - utkast til forskrift om Klagenemnda for elektronisk kommunikasjon.

KK-utvalget har noen fellesnevnerer i oppbygging og struktur med den nye tiltenkte klagenemnda for elektronisk kommunikasjon. Utvalget vil derfor inngi noen merknader til høringen. Høringsvaret vil ikke berøre nemndas oppgaver og de juridiske rammene for nemndas arbeid.

Om Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll

KK-utvalget skal etter straffeprosessloven § 216 h og kommunikasjonskontrollforskriften kapittel 2 føre kontroll med politiets og påtalemyndighetens behandling av saker om kommunikasjonskontroll, romavlytting og dataavlesning (§ 216 a, § 216 b, § 216 m og § 216 o). Tilsvarende skal utvalget kontrollere samme tvangsmiddelbruk i avvergende saker (§ 222 d). Kontrollen omfatter ikke saker som faller inn under EOS-utvalgets ansvarsområde.

Merknader til utkast til forskrift

KK-utvalget vil i det følgende inngi merknader til foreslått § 2 om «Klagenemndas organisasjon og vedtak», samt § 4 om «sekretariatets oppgaver».

Til § 2 Klagenemndas organisasjon og vedtak

Den nye tiltenkte klagenemnda for elektronisk kommunikasjon vil operere, i likhet med KK-utvalget, i krysningfeltet mellom jus og teknologi. Dette krever en tverrfaglig tilnærming til oppgaven.

KK-utvalget har merket seg at Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet ikke ønsker å forskriftsfeste spesifikke kompetansekrav for medlemmene. Isteden foreslås en generell bestemmelse om at medlemmene i klagenemnda samlet skal ha tilstrekkelig juridisk, økonomisk og teknisk kompetanse. Dette for å «... sikres fleksibilitet til å oppnevne de best kvalifiserte medlemmene som er tilgjengelige til enhver tid, og en bred sammensetning av nemnda». Utvalget har forståelse for dette valget, men ønsker å gjøre departementet oppmerksom på noen utfordringer som oppsto ved opprettelsen av nytt KK-utvalg i 2017.

Ved opprettelsen av nytt KK-utvalg i 2017 ble kontrollmandatet utvidet til også å omfatte dataavlesing. Som følge av økt arbeidsmengde og aktivitet, ble utvalget tilført midler til å opprette et fast sekretariat, og det ble administrativt lagt til Statens sivilrettsforvaltning (SRF).

Ved tilføyelse av dataavlesning til KK-utvalgets virkeområde la Justis- og beredskapsdepartementet til grunn i Prop. 68 L (2015-2016) kapittel 15.9 at: «utvalgets evne til å føre en reell og tilfredsstillende kontroll med denne typen tvangsmiddelbruk forutsetter at det har tilgang til passende teknologisk kompetanse». I KK-utvalgets forskrift for kommunikasjonskontroll, romavlytting og dataavlesing (kommunikasjonskontrollforskriften) § 13 ble dette imidlertid ikke tydeliggjort, og utvalget besto først kun av jurister. Det samme var situasjonen for sekretariatets del. Dette skapte tvil om utvalgets uavhengighet og faglige integritet. Etter litt frem og tilbake ble det til slutt besluttet at utvalget skulle tilføres teknisk kompetanse, og 15. juni 2018 fikk KK-utvalget oppnevnt to teknologer (et fast medlem og er varamedlem). For sekretariatets ble «passende teknologisk kompetanse» først prioritert på statsbudsjettet i 2024.

KK-utvalgets kontroll har inntil 2024 begrenset seg til dokumentkontroll og stedlig tilsyn med politiet. I mangel av tekniske ressurser i sekretariatet har utvalget ikke hatt kapasitet til å kontrollere den informasjonen det får oversendt og blir presentert av politiet. Det betyr at utvalgets tilsynsvirksomhet og kontroll i stor grad har vært tillitsbasert, med begrenset mulighet for å etterprøve de opplysninger utvalget har mottatt. Utvalgets erfaring er at politiet gjør en god og samvittighetsfull jobb, men manglende kontrollmekanismer svekker legitimiteten til politiets arbeid.

KK-utvalget mener at departementets forslag om et fleksibelt kompetansekrav vil gjøre det enklere å velge bort faggrupper som er mer utfordrende å rekruttere. Tverrfaglig kompetanse vil i mange saker mest sannsynlig være helt avgjørende for at nemnda skal kunne fatte gyldige vedtak. KK-utvalget vil derfor anbefale at dersom departementet ikke inntar en presisering av kompetansekrav i første ledd, så bør departementet vurdere å innta en presisering i andre ledd om at alle relevante faggrupper skal være representert i behandling av en sak. Til sammenligning består KK-utvalget i dag av seks jurister og to teknologer. KK-utvalget har månedlige møter der sekretariatet påser at teknologen alltid har anledning til å delta. Hvis teknologene ikke kan delta, vil saker som krever særskilt teknisk kompetanse utsettes til neste møte. På denne måten ivaretas KK-utvalget faglige integritet og uavhengighet.

Til § 4 Sekretariatets oppgaver

KK-utvalget vil også påpeke viktigheten av å ha et kompetent sekretariat.

Historikken referert til over viser at det har vært en lang prosess med å få inn tilstrekkelige ressurser i KK-utvalgets sekretariat. For å oppnå en tilfredsstillende saksforberedelse er det viktig med et kompetent og tverrfaglig sekretariat som kan tilrettelegge for en effektiv og rettssikker saksavvikling for nemnda. Siden dette arbeidet er et bi-verv for medlemmene, med begrenset varighet, er det også viktig at sekretariatet ivaretar kontinuiteten i nemndas arbeid og bringer videre kunnskap til ny medlemmer.

KK-utvalget vil derfor anbefale at det også forskriftsfestes at sekretariatet må ha tilstrekkelig juridisk, økonomisk og teknisk kompetanse. Erfaringsmessig er det utfordrende å finne riktig teknisk kompetanse til en slik type jobb, og igjen er det en fare for at denne kompetansen nedprioriteres hvis den ikke forskriftsfestes. KK-utvalget vil også anbefale at det settes av tilstrekkelig økonomiske midler til å rekruttere inn riktig kompetanse i sekretariatet.

Med hilsen

Asbjørn Strandbakken
utvalgsleder

Katrine Kleiven Mentzoni
sekretariatsleder

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet underskrift.